

OTROCI IN STARŠI PO RAZVEZI ZAKONSKE IN IZVENZAKONSKE ZVEZE

CHILDREN AND PARENTS AFTER DIVORCE MARRIAGE AND OUT OF MARRIAGEY

Bojan Macuh

Povzetek:

S prenehanjem zakonske in izvenzakonske zveze opravljanje vlog mater precej poveča, hkrati pa vloga očetov v večji meri zmanjša, kar ni v skladu z željami mater. V kvantitativni raziskavi je bilo opaženo, da so v večini primerov otroci po razvezi zakonske in izvenzakonske zveze ostali pri materi in da se je večina očetov strinjala s to odločitvijo.

Oba starša sta se pripravljena imeti stike in sodelovati v dobro njunih otrok, kar se jima zdi pomembno in potrebno. Matere si žele sodelovanja očetov pri vzgoji otrok, če oče pozitivno vpliva na otroka. Nekatere matere pa zavračajo druženje z očeti po razvezi, so pa pripravljene poiskati pomoč pri svetovanju in so zadovoljne z delovanjem obstoječih državnih institucij, nimajo pa vpogleda in niso seznanjene s civilnimi društvi ter delovanji le-teh.

Ključne besede: otrok, oče, mati, zakonska zveza, družina, izvenzakonska zveza.

Abstract:

Through the divorce or the break-up the mother's role comes much more to the foreground, at the same time the father's role steps more into the background, although this is not what mothers want. The results of the quantitative research have shown that in most cases of divorces or break-ups the children stayed at their mothers. Fathers agreed with the decision.

Both parents are prepared to cooperate for the good of their children. It seems important and necessary for them (mothers approve fathers' cooperation at upbringing), if the father has positive influence on the child. Mothers reject associating with fathers after divorce or break-up but are prepared to find professional help and appreciate the function of the existing state institutions. Nevertheless, they are not informed about the civil societies and their activities.

Key words: child, father, mother, marriage, family, cohabitation

DOI: 10.5281/zenodo.7241160

OTROCI IN STARŠI PO RAZVEZI ZAKONSKE IN IZVENZAKONSKE ZVEZE

Bojan Macuh

Uvod

Družina danes še vedno ostaja osnovna celica vsake družbe. Način življenja, življenjski stil, tempo in spreminjanje vlog je pripeljal do tega, da ženska, ki je bila nekoč le mati in gospodinja, prevzema vlogo, ki so jo v preteklosti imeli zgolj moški. Slednji se vedno pogosteje pojavljajo v vlogi, ki jim ni ravno pisana na kožo. Vseeno jo v veliki meri prevzemajo, s tem pa potrjujejo, da njihova sposobnost skrbi za otroke ni zgolj naključje, temveč dejstvo, da so sposobni ob vlogah, ki jih imajo izven družine, skrbeti tudi zanje (Macuh, 2014).

Sodobna družba zahteva veliko sprememb, zato se spremembe dogajajo tudi v družini. Razvoj tehnologije, delovna obremenjenost staršev, vedno večje zahteve v procesu izobraževanja in tudi spremembe na področju družabnega, kulturnega in zasebnega življenja so nova dejstva, s katerimi se morajo soočati starši in otroci v družini, kakor tudi partnerji v zakonski in izvenzakonski zvezi.

Položaj žensk se je zelo spremenil, hkrati pa se ni oslabil status moškega v družbi, ki še vedno zavzema pomembnejša delovna mesta in je hkrati za svoje delo tudi bolje plačan. Vse te spremembe na delovnem mestu neposredno vplivajo tudi na odnose med spoloma v službi, kakor tudi v zasebnem življenju.

Ženskost in materinstvo so v zgodovini vedno hoteli obvladovati moški. Z dojemanjem ženske kot ženske skozi oči moškega te pogumno vstopajo v partnerske odnose in v materinstvo. Želijo biti ženske, brezskrbne in oboževane lepote, ne pa neprespane in zgarane mame. V oporo so jim vedno pogosteje moški, sodobni moški. Veliko se vključujejo v pomoč ženska, ženam (materam). Pomagajo pri negi dojenčka, pri starejših otrocih, pomagajo v gospodinjstvu in ostalih družinskih oz. partnerskih opravilih. Nuklearna družina (mama-oče-otrok) je v sodobnem času osnovna družbena enota in ni več zaupanja v razširjeno družino oziroma se je, žal, zaradi razseljenosti izgubil stik, ugotavljamo, da je ta majhna, a najpomembnejša celica vsake družbe, zmožna vsega. S tem mislimo samostojnega življenja in funkcioniranja v tej zahtevni družbi, čeprav so povezave s starim starši in ostalimi sorodniki še vedno pomembna prioriteta njihovega življenja.

Teoretična izhodišča

Družbena moč žensk ni enaka njihovi družbeni pomembnosti. Za obstoj sleherne družbe je bila vloga ženske vselej izjemno pomembna, s to pomembnostjo pa se je v večini znanih zgodovinskih družb povezovala praktično popolna družbena nemoč in nepriznanost.

Osrednji model družinskega življenja je še vedno razumljen kot model heteroseksualne družine (partnerja – starša in potomci), nekateri avtorji (Ule, Kuhar, 2003; Kanduč, 2002, Goriup, 2005 idr.) pa opozarjajo, da je prav ta v krizi. Vedno več ljudi ga namreč v njegovi (kulturno pričakovani) izvedbi doživlja kot preveč nasilno institucijo, ki poraja agresije, nasilje in druge nezaželene oblike vedenja (Goriup, 2006).

Mednarodne konvencije

Macuh (2014) je zapisal, da je z Ustavo Republike Slovenije (1991) določeno, da morajo biti republiški zakoni in predpisi usklajeni z veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki so za Slovenijo obvezujoče. Pomembnejše mednarodne konvencije, ki jih je Republika Slovenija ratificirala in se nanašajo na področje družinske politike, pa so naslednje:

- Newyorška konvencija o uveljavljanju alimentacijskih zahtevkov v tujini leta 1956,
- Pariška konvencija o izdajanju določenih izpiskov iz matičnih knjig za tujino leta 1956,
- Newyorška konvencija o državljanstvu poročenih žensk iz leta 1957,
- Konvencija o privolitvi in minimalni starosti za sklenitev zakonske zveze in registraciji zakonske zveze iz leta 1962,
- Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah iz leta 1966,
- Evropska konvencija o posvojitvi otrok iz leta 1967,
- Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966,
- Dunajska konvencija o izdajanju izpisov iz matičnih knjig v več jezikih iz leta 1976,
- Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije proti ženskam iz leta 1979,
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah iz leta 1989,
- Haaška konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok iz leta 1980,
- Konvencija o varstvu otrok in sodelovanje pri meddržavnih posvojitvah iz leta 1993,
- Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic iz leta 1996,
- Konvencija o kibernetični kriminaliteti iz leta 2001,

- Konvencija o stikih z otroki iz leta 2003.
(Rener et. al. 2006, 6–62).

Postavlja se vprašanje, ali se vse te konvencije tudi v resnici dosledno upošteva. Glede na razmere v družbi, kjer je veliko nepravilnosti tudi na področju zakonske in izvenzakonske zveze ter družinskih razmerij kakor tudi razveze, lahko le upamo, da je temu tako.

Zakonska in izvenzakonska zveza

Raziskave potrjujejo staro resnico, da je zakonska sreča pol življenjske sreče, če ne več. Sreča v zakonskih in partnerskih odnosih je pomembna sestavina življenja, ki ga angleški psiholog Argyle imenuje »srečni življenjski slog« (Argyle, 1992; Nastran Ule, 1993). Srečni življenjski slog se kaže v socialnih odnosih, pri delu in pri sprostitvenih oziroma zabavnih dejavnostih (Musek, 1995, 149–154).

Alternativa zakonski zvezi je zunajzakonska zveza parov, ki niso formalno poročeni. R. Celster je sklepal, da je zunajzakonska skupnost v večini primerov le začasno obdobje: večina tistih, ki tako živijo skupaj, se slej ali prej poroči. V nekaterih primerih je eden od partnerjev ločen, a ne formalno razvezan od prejšnjega partnerja. Zato se ne more poročiti. Drugi obravnavajo obdobje zunajzakonske zveze preprosto kot poskusno zvezo in se nameravajo poročiti, če se izkaže zadovoljiva. Večina zunajzakonskih parov se namerava poročiti in to tudi stori, če ima otroke.

J. Chandlerjeva ima drugačno stališče in pravi, da se čas, ki ga pari preživijo skupaj v zunajzakonski skupnosti podaljšuje in vse bolj se zdi, da izbirajo zunajzakonsko skupnost kot dolgoročno alternativo zakonski zvezi (Haralambos, 2001, 378–379).

Skrivnost uspešnega zakona je potrebno iskati v medsebojnem razumevanju partnerjev, medsebojnem spoštovanju potreb in zahtev, ki se kažejo v okviru skupnega življenja. Izkušnje kažejo, da je zakonsko življenje vrednota vse dotlej, dokler se partnerji v zakonski zvezi zavedajo vloge, ki jo s prestopom v »zakonski stan« prevzemajo. Kakor hitro se začnejo »krhati« življenjsko pomembni odnosi, kot so spoštovanje, sprejemanje drugačnosti, ljubezen, komunikacija, zakon počasi izgublja na svoji vrednosti.

Razveza zakonske in izvenzakonske zveze

Ogroženost sodobne zakonske zveze zadeva očiten porast razpadov zakonskih zvez. Lahko jih razdelimo v tri glavne kategorije:

- *razveza*, ki se nanaša na formalno-pravno ukinitve zakonske zveze,
- *ločitev*, s katero razumemo fizično ločitev zakonskih partnerjev, ki tako ne prebivata več skupaj in
- tako imenovane *prazne zakonske zveze*, kjer partnerja živita skupaj, pravno ostajata poročena, vendar obstaja njuna zveza le kot formalnost (Haralambos 2001, 379).

Razveza oziroma prekinitev pravnega partnerskega razmerja postaja običajen del družinskega poteka. Največ razvez naj bi bilo med mlajšimi odraslimi pari z majhnimi otroki, ki se razvežejo že v prvih letih zakonske zveze. Razvezam, še posebej, če se zgodijo zgodaj v življenjskem poteku, pogosto sledi reorganiziranje družin in velik delež otrok doživi ponovno poroko enega, če ne že obeh staršev. Statistični podatki za Slovenijo kažejo naraščanje razvez zakonskih zvez in verjetno lahko pričakujemo nadaljevanje takšnega trenda. Žal razen uradne statistike v Sloveniji v zadnjem času ni bila opravljena nobena sociološka raziskava, ki bi družinsko življenje proučevala z vidika razvez in reorganiziranja družin kot segmenta družinskega poteka. Po ocenah naj bi bilo v Sloveniji okoli 30 % reorganiziranih družin (Rener, Švab, 1998); glede na družinske trende je mogoče pričakovati, da bo njihov delež naraščal. Oblikovanje reorganiziranih družin prinaša veliko sprememb tudi v razmerjih znotraj družine in med različnimi družinami. Reorganizirane družine vzpostavljajo nova družinska razmerja in prakse, ki jih prej nismo poznali (Smart, Neale, 1999). Reorganiziranje družin na primer prinaša razlikovanje med biološkim očetom in »novim« socialnim očetom. Ta razmerja niso nujno nekonfliktna, kažejo pa, da se družinsko življenje spreminja in pluralizira na povsem nove načine (Švab et.al., 2006, 67).

Zaključimo lahko, da reorganiziranje družine pa seveda ne prinaša le razlikovanje med biološkim očetom in »novim« socialnim očetom, temveč tudi med nebiološko materjo in »novo« socialno materjo. Potrebno je poudariti, da veliko otrok po razvezi zakonske zveze ostaja tudi z očetmi in se situacija, podobna vlogi očeta pojavlja tudi v vlogi nebiološke matere. Tudi ta razmerja niso nujno nekonfliktna.

Metodologija

Anketiranje je potekalo na osnovi dveh anketnih vprašalnikov. Ločena sta za matere in očete. Anketiranje je bilo izvedeno s pomočjo poštne ankete, anketiranja preko interneta ter z uporabo merskega instrumenta snežne kepe (snowball anketiranje). Za pomoč pri anketiranju smo se obrnili na Centre za socialno delo v Murski Soboti, Ljutomeru, Gornji Radgoni, Ormožu in Mariboru, ki so se ali pa tudi ne odzvali moji prošnji. Z dopisom smo jih seznanili, kaj je namen anketnega vprašalnika, dodali dopis, vodstva Centrov za socialno delo pa so dodala njihov dopis z obrazložitvijo, da je za matere in očete anketni vprašalnik anonimen. Posredovani so jim bili anketne vprašalniki

za matere in očete, ki so jih nato posredovali na naslove. Poslanih je bilo 260 anketnih vprašalnikov za matere in 190 za očete. Vrnjeni so bili 203 anketni vprašalniki, od tega od mater 144 in 59 od očetov.

Rezultati raziskave

Zastavili smo si hipotezo, ki jo predstavljamo v nadaljevanju:

H1: Materina vloga vključuje vrsto dejavnosti na različnih področjih otrokovega razvoja.

V nadaljevanju predstavljamo rezultate na naslednje vprašanje, ki smo ga postavili materam:

Katere dejavnosti opravljate po prenehanju zveze s svojim otrokom?

V nadaljevanju predstavljamo le najpomembnejše iz raziskave za področja:

- Nega otroka, igranje družabnih in računalniških iger, gledanje televizije, pogovor o čustvih, pogovor o očetu in materi, pogovor o problemih nasploh, o opravih v hiši in naravi, opazovanje, kulturnih, športnih in zabavnih prireditvah, izvajanje skupne rekreacije, obiskovanje sorodnikov, petje pesmi in igranje instrumentov, izdelovanje različnih predmetov, reševanje križank in logičnih iger, učenje za šolo, sprehodi v naravo, pogovori o nasilju, razgovori o dopustovanju in pogovori o človeških vrednotah.

Tabela 1: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Nega otroka.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	16	26,2	30,2	30,2
		1 x letno	3	4,9	5,7	35,8
		1 x na pol leta	6	9,8	11,3	47,2
		1 x mesečno	2	3,3	3,8	50,9
		1 x na 14 dni	5	8,2	9,4	60,4
		Vsak teden	17	27,9	32,1	92,5
		Ne vem	4	6,6	7,5	100,0
		Skupaj	53	86,9	100,0	
	Manjka	Sistem	8	13,1		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	12	8,5	9,1	9,1
		1 x letno	1	,7	,8	9,8
		1 x na pol leta	2	1,4	1,5	11,4
		1 x mesečno	3	2,1	2,3	13,6
		1 x na 14 dni	11	7,7	8,3	22,0
		Vsak teden	88	62,0	66,7	88,6
		Ne vem	15	10,6	11,4	100,0
		Skupaj	132	93,0	100,0	
	Manjka	Sistem	10	7,0		
	Skupaj		142	100,0		

Vsak teden za nego svojih otrok skrbi kar 62 % vseh vprašanih, medtem ko le 27,9 % anketirancev trdi, da vsak teden skrbijo za nego svojih otrok. Rezultat je sprejemljiv, saj večina otrok po razvezi zakonske in izvenzakonske zveze živi z materami in tako je razumljivo, da skrbijo zanje.

Pri anketirancih živi mnogo manj otrok, pa še ti le v času vikendov, med prazniki in počitnicami, kar pomeni, da skrbijo zanje zgolj v tistem času.

Tabela 2: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Igranje računalniških in družabnih iger.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	22	36,1	40,7	40,7
		1 x letno	5	8,2	9,3	50,0
		1 x na pol leta	4	6,6	7,4	57,4
		1 x mesečno	7	11,5	13,0	70,4
		1 x na 14 dni	1	1,6	1,9	72,2
		Vsak teden	10	16,4	18,5	90,7
		Ne vem	5	8,2	9,3	100,0
	Skupaj		54	88,5	100,0	
	Manjka	Sistem	7	11,5		
		Skupaj	61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	42	29,6	32,8	32,8
		1 x letno	6	4,2	4,7	37,5
		1 x na pol leta	7	4,9	5,5	43,0
		1 x mesečno	10	7,0	7,8	50,8
		1 x na 14 dni	8	5,6	6,3	57,0
		Vsak teden	45	31,7	35,2	92,2
		Ne vem	10	7,0	7,8	100,0
	Skupaj		128	90,1	100,0	
	Manjka	Sistem	14	9,9		
		Skupaj	142	100,0		

Kar 63,1 % anketirancev nikoli z otroki ne igra računalniških iger, vsak teden pa se jih od vprašanih 16,4 % igra igrice. Anketiranke v 29,6 odstotkih nikoli ne igrajo igrice z otroki, vsak teden pa 31,7 %.

Odgovori so povezani s starostjo otrok. Mlajši so, več je tovrstne igre, pri starejših pa vedno manj.

Tabela 3: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Gledanje televizije.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	9	14,8	16,7	16,7
		1 x letno	7	11,5	13,0	29,6
		1 x na pol leta	3	4,9	5,6	35,2
		1 x mesečno	10	16,4	18,5	53,7
		1 x na 14 dni	4	6,6	7,4	61,1
		Vsak teden	18	29,5	33,3	94,4
		Ne vem	3	4,9	5,6	100,0
	Skupaj		54	88,5	100,0	
	Manjka	Sistem	7	11,5		
		Skupaj	61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	11	7,7	8,3	8,3
		1 x letno	6	4,2	4,5	12,8
		1 x na pol leta	5	3,5	3,8	16,5
		1 x mesečno	6	4,2	4,5	21,1
		1 x na 14 dni	15	10,6	11,3	32,3
		Vsak teden	86	60,6	64,7	97,0
		Ne vem	4	2,8	3,0	100,0
	Skupaj		133	93,7	100,0	
	Manjka	Sistem	9	6,3		
		Skupaj	142	100,0		

14, 8 % anketirancev nikoli ne gleda televizije skupaj z otroki, kadar so z njim in 29,5 % vsak teden (ko so otroci skupaj z očetom); pri materah pa kar 60,6 % le-teh gleda skupaj z otroki televizijo, nikoli pa le 7, 7 %.

Ugotavljamo lahko, da je rezultat druženja z otroki v primeru gledanja televizije čas, ki ga anketiranke izkoristijo tudi za nekatere druge oblike, ki so povezane z otroki (seznanjanje z delom v šoli in doma). Težko je namreč drugače razložiti tako velik % gledanja televizije. Čas, ki je namenjen gledanju televizije, je gotovo ob koncu tedna.

Kar se tiče časa gledanja televizije anketirancev in njihovih otrok, ugotavljamo, da je ta ob koncu tedna, ko otroci tudi največkrat preživijo čas z njimi.

Tabela 4: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Pogovarjanje o čustvih.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	10	16,4	18,5	18,5
		1 x letno	8	13,1	14,8	33,3
		1 x na pol leta	6	9,8	11,1	44,4
		1 x mesečno	7	11,5	13,0	57,4
		1 x na 14 dni	6	9,8	11,1	68,5
		Vsak teden	14	23,0	25,9	94,4
		Ne vem	3	4,9	5,6	100,0
		Skupaj	54	88,5	100,0	
	Manjka	Sistem	7	11,5		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	5	3,5	3,7	3,7
		1 x letno	5	3,5	3,7	7,4
		1 x na pol leta	10	7,0	7,4	14,7
		1 x mesečno	10	7,0	7,4	22,1
		1 x na 14 dni	21	14,8	15,4	37,5
		Vsak teden	75	52,8	55,1	92,6
		Ne vem	10	7,0	7,4	100,0
		Skupaj	136	95,8	100,0	
	Manjka	Sistem	6	4,2		
	Skupaj		142	100,0		

Vsak teden se z otroki na to temo pogovarja 23 % anketirancev, nikoli pa 16,4 % vprašanih; pri anketirankah pa kar 52,8 % vsak teden in le 3,5 % nikoli.

Na osnovi odgovorov ocenjujemo, da se anketiranke po prenehanju zakonske zveze veliko več pogovarjajo s svojimi otroki o čustvih kot anketiranci. To dokazuje, da so anketirane ženske/matere mnogo bolj čustvene kot anketirani moški/očetje.

Tabela 5: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Pogovor o očetu ali materi.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	16	26,2	29,6	29,6
		1 x letno	7	11,5	13,0	42,6
		1 x na pol leta	5	8,2	9,3	51,9
		1 x mesečno	10	16,4	18,5	70,4
		1 x na 14 dni	6	9,8	11,1	81,5
		Vsak teden	8	13,1	14,8	96,3
		Ne vem	2	3,3	3,7	100,0
		Skupaj	54	88,5	100,0	
	Manjka	Sistem	7	11,5		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	7	4,9	5,2	5,2
		1 x letno	8	5,6	6,0	11,2
		1 x na pol leta	13	9,2	9,7	20,9
		1 x mesečno	25	17,6	18,7	39,6
		1 x na 14 dni	16	11,3	11,9	51,5
		Vsak teden	56	39,4	41,8	93,3
		Ne vem	8	5,6	6,0	99,3
		Skupaj	134	94,4	100,0	
	Manjka	Sistem	8	5,6		
	Skupaj		142	100,0		

26,2 % anketirancev se nikoli ne pogovarjajo z otroki o njih samih, vsak teden pa nezanemarljivo velik 13,1 %; 4,9 % mater se nikoli ne pogovarjajo o njih samih, vsak teden pa 39,4 % anketirank.

Iz tega lahko sklepamo, da je razlog, ki ga izkazujejo rezultati, v globljih osebnih stiskah anketirancev po prenehanju zakonske ali izvenzakonske zveze.

Tabela 6: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Pogovor o problemih nasploh.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	9	14,8	16,1	16,1
		1 x letno	5	8,2	8,9	25,0
		1 x na pol leta	4	6,6	7,1	32,1
		1 x mesečno	10	16,4	17,9	50,0
		1 x na 14 dni	6	9,8	10,7	60,7
		Vsak teden	18	29,5	32,1	92,9
		Ne vem	4	6,6	7,1	100,0
		Skupaj	56	91,8	100,0	
	Manjka	Sistem	5	8,2		
		Skupaj	61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	5	3,5	3,6	3,6
		1 x letno	2	1,4	1,4	5,1
		1 x na pol leta	5	3,5	3,6	8,7
		1 x mesečno	11	7,7	8,0	16,7
		1 x na 14 dni	19	13,4	13,8	30,4
		Vsak teden	89	62,7	64,5	94,9
		Ne vem	7	4,9	5,1	100,0
		Skupaj	138	97,2	100,0	
	Manjka	Sistem	4	2,8		
		Skupaj	142	100,0		

O problemih se vsak teden pogovarja se s svojimi otroki 29,5 % anketirancev, nikoli pa 14,8 %; veliko, kar 62,7 %, anketirank se pogovarja tedensko o problemih s svojimi otroki, in le 3,5 % nikoli.

Na osnovi rezultatov ocenjujemo, da matere sproti razrešujejo probleme, s katerimi se srečujejo v zvezi z otroki. Razlog, zakaj se mnogo manj anketirancev pogovarja o problemih, je ta, da otroci v večini primerov po prenehanju zakonske ali izvenzakonske zveze ostanejo in živijo z materami.

Tabela 7: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Opravila v hiši.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	13	21,3	23,6	23,6
		1 x letno	5	8,2	9,1	32,7
		1 x na pol leta	4	6,6	7,3	40,0
		1 x mesečno	7	11,5	12,7	52,7
		1 x na 14 dni	7	11,5	12,7	65,5
		Vsak teden	16	26,2	29,1	94,5
		Ne vem	3	4,9	5,5	100,0
		Skupaj	55	90,2	100,0	
	Manjka	Sistem	6	9,8		
		Skupaj	61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	5	3,5	3,7	3,7
		1 x letno	7	4,9	5,2	8,9
		1 x na pol leta	6	4,2	4,4	13,3
		1 x mesečno	11	7,7	8,1	21,5
		1 x na 14 dni	17	12,0	12,6	34,1
		Vsak teden	82	57,7	60,7	94,8
		N vem	7	4,9	5,2	100,0
		Skupaj	135	95,1	100,0	
	Manjka	Sistem	7	4,9		
		Skupaj	142	100,0		

Med trditvami nikoli in vsak teden z otroki imajo opravila v hiši, je razmerje pri anketirancev 21,3 proti 26,2 % – sorazmerno podobno; pri anketirankah pa vsak teden visokih 57,7 % in 3,5 % nikoli.

Na osnovi podatkov ocenjujemo, da matere otroke sproti navajajo na razna opravila v hiši, kar razbremenjuje njihovo delo, hkrati pa se otroci učijo pomoči materam v gospodinjstvu v okviru njihovih sposobnosti oziroma zmožnosti.

Tabela 8: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Opravila v naravi.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	15	24,6	27,8	27,8
		1 x letno	7	11,5	13,0	40,7
		1 x na pol leta	4	6,6	7,4	48,1
		1 x mesečno	9	14,8	16,7	64,8
		1 x na 14 dni	5	8,2	9,3	74,1
		Vsak teden	12	19,7	22,2	96,3
		Ne vem	2	3,3	3,7	100,0
		Skupaj	54	88,5	100,0	
	Manjka	Sistem	7	11,5		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	11	7,7	8,2	8,2
		1 x letno	12	8,5	9,0	17,2
		1 x na pol leta	10	7,0	7,5	24,6
		1 x mesečno	20	14,1	14,9	39,6
		1 x na 14 dni	21	14,8	15,7	55,2
		Vsak teden	54	38,0	40,3	95,5
		Ne vem	6	4,2	4,5	100,0
		Skupaj	134	94,4	100,0	
	Manjka	Sistem	8	5,6		
	Skupaj		142	100,0		

Razmerje pri opravih v naravi je podobno tistim v hiši, kar se tiče anketirancev (24,6 % nikoli in 19,7 % vsak teden); pri anketirankah 38 % vsak teden in 7,7 % nikoli.

Na osnovi rezultatov ocenjujemo, da je veliko odvisno od tega, ali matere in očetje živijo z otroki v okoljih, kjer je to delo sploh mogoče. Ugotavljamo, da je v primeru anketirank, takšnih primerov mnogo več. Rezultati odgovorov pa so gotovo pogojeni tudi s krajem bivanja (mesto ali vas).

**Tabela 9: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom?
Obiskovanje kulturnih prireditev.**

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	14	23,0	25,5	25,5
		1 x letno	5	8,2	9,1	34,5
		1 x na pol leta	15	24,6	27,3	61,8
		1 x mesečno	11	18,0	20,0	81,8
		1 x na 14 dni	7	11,5	12,7	94,5
		Vsak teden	2	3,3	3,6	98,2
		Ne vem	1	1,6	1,8	100,0
		Skupaj	55	90,2	100,0	
	Manjka	Sistem	6	9,8		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	14	9,9	10,4	10,4
		1 x letno	24	16,9	17,8	28,1
		1 x na pol leta	19	13,4	14,1	42,2
		1 x mesečno	42	29,6	31,1	73,3
		1 x na 14 dni	13	9,2	9,6	83,0
		Vsak teden	20	14,1	14,8	97,8
		Ne vem	3	2,1	2,2	100,0
		Skupaj	135	95,1	100,0	
	Manjka	Sistem	7	4,9		
	Skupaj		142	100,0		

Zelo malo anketirancev z otroki po razvezi odhaja na kulturne prireditve (18 % enkrat mesečno in nikoli 23 %); enkrat mesečno 29,6 % anketirank, nikoli pa 9,9 %.

Iz ugotovljenega sklepamo, da lahko razlog za manj obiskovanja kulturnih prireditev lahko iščemo v finančni situaciji pri anketirankah, pri očetih pa premajhno zanimanje za kulturne prireditve.

Tabela 10: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Obiskovanje športnih prireditev.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	14	23,0	25,0	25,0
		1 x letno	3	4,9	5,4	30,4
		1 x na pol leta	10	16,4	17,9	48,2
		1 x mesečno	14	23,0	25,0	73,2
		1 x na 14 dni	8	13,1	14,3	87,5
		Vsak teden	6	9,8	10,7	98,2
		Ne vem	1	1,6	1,8	100,0
		Skupaj	56	91,8	100,0	
	Manjka	Sistem	5	8,2		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	38	26,8	27,9	27,9
		1 x letno	21	14,8	15,4	43,4
		1 x na pol leta	19	13,4	14,0	57,4
		1 x mesečno	28	19,7	20,6	77,9
		1 x na 14 dni	10	7,0	7,4	85,3
		Vsak teden	18	12,7	13,2	98,5
		Ne vem	2	1,4	1,5	100,0
		Skupaj	136	95,8	100,0	
	Manjka	Sistem	6	4,2		
	Skupaj		142	100,0		

Tudi športne prireditve so bolj ali manj tuje anketirancem. Svojih otrok v času po razvezi nikoli ne pelje na ogled teh prireditev kar 23 %, enkrat mesečno pa 23 %; med anketirankami je takšnih, ki nikoli ne obiščejo športnih prireditev s svojimi otroki še več, kar 26,8 %, a vseeno dokaj velik % (19,7) enkrat mesečno.

Rezultat je presenetljiv v korist anketiranih mater, ki običajno, ob vseh obveznostih, ne najdejo časa za šport in rekreacijo. Ocenjujemo, da je lahko razlog v tem, da anketirane matere spremljajo športne aktivnosti svojih otrok in se zaradi tega pogosteje odločajo za spremljanje otrok na športne prireditve.

Tabela 11: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Obiskovanje zabavnih prireditev.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	15	24,6	27,3	27,3
		1 x letno	6	9,8	10,9	38,2
		1 x na pol leta	10	16,4	18,2	56,4
		1 x mesečno	10	16,4	18,2	74,5
		1 x na 14 dni	6	9,8	10,9	85,5
		Vsak teden	7	11,5	12,7	98,2
		Ne vem	1	1,6	1,8	100,0
		Skupaj	55	90,2	100,0	
	Manjka	Sistem	6	9,8		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	21	14,8	15,3	15,3
		1 x letno	18	12,7	13,1	28,5
		1 x na pol leta	23	16,2	16,8	45,3
		1 x mesečno	46	32,4	33,6	78,8
		1 x na 14 dni	7	4,9	5,1	83,9
		Vsak teden	20	14,1	14,6	98,5
		Ne vem	2	1,4	1,5	100,0
		Skupaj	137	96,5	100,0	
	Manjka	Sistem	5	3,5		
	Skupaj		142	100,0		

Na zabavne prireditve skupaj z otroki odhaja tedensko 11,5 % anketirancev, nikoli pa 24,6 %; nikoli 14,8 % anketirank in enkrat mesečno 32,4 % anketirank.

Ocenjujemo, da anketirankam in očetom ob delu, službi, skrbi za otroke ostaja zelo malo čas za redno obiskovanje zabav. K temu pripomore v veliki meri tudi finančna situacija starša, saj je obiskovanje zabavnih prireditev lahko zanje prevelik strošek.

Tabela 12: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Izvajanje skupne rekreacije.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	13	21,3	24,1	24,1
		1 x letno	4	6,6	7,4	31,5
		1 x na pol leta	6	9,8	11,1	42,6
		1 x mesečno	4	6,6	7,4	50,0
		1 x na 14 dni	4	6,6	7,4	57,4
		Vsak teden	20	32,8	37,0	94,4
		Ne vem	3	4,9	5,6	100,0
		Skupaj	54	88,5	100,0	
	Manjka	Sistem	7	11,5		
		Skupaj	61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	35	24,6	26,3	26,3
		1 x letno	13	9,2	9,8	36,1
		1 x na pol leta	10	7,0	7,5	43,6
		1 x mesečno	11	7,7	8,3	51,9
		1 x na 14 dni	21	14,8	15,8	67,7
		Vsak teden	41	28,9	30,8	98,5
		Ne vem	2	1,4	1,5	100,0
		Skupaj	133	93,7	100,0	
	Manjka	Sistem	9	6,3		
		Skupaj	142	100,0		

Skupaj z otroki se nikoli ne rekreira 21,3 % anketirancev, tedensko pa 32,8 %; nikoli 24,6 % anketirank in vsak teden 28,9 %.

Ocenjujemo, da anketirankam in anketirancem veliko pomeni zdrav način življenja in to s pridom prenašajo tudi na svoje otroke, kar je seveda zelo razveseljujoče. Rezultati odgovorov pa vseeno nakazujejo, da se matere s svojimi otroki rekreirajo več kot anketirani očetje, čeprav so si po rezultatih dokaj blizu.

Tabela 13: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Obiskovanje sorodnikov.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	15	24,6	26,8	26,8
		1 x letno	5	8,2	8,9	35,7
		1 x na pol leta	4	6,6	7,1	42,9
		1 x mesečno	4	6,6	7,1	50,0
		1 x na 14 dni	13	21,3	23,2	73,2
		Vsak teden	11	18,0	19,6	92,9
		Ne vem	4	6,6	7,1	100,0
		Skupaj	56	91,8	100,0	
	Manjka	Sistem	5	8,2		
		Skupaj	61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	10	7,0	7,2	7,2
		1 x letno	15	10,6	10,9	18,1
		1 x na pol leta	23	16,2	16,7	34,8
		1 x mesečno	26	18,3	18,8	53,6
		1 x na 14 dni	16	11,3	11,6	65,2
		Vsak teden	44	31,0	31,9	97,1
		Ne vem	4	2,8	2,9	100,0
		Skupaj	138	97,2	100,0	
	Manjka	Sistem	4	2,8		
		Skupaj	142	100,0		

Anketiranke z otroki nikoli ne obiskujejo sorodnikov v 7 %, vsak teden pa kar 31 %; 24,6 % anketirancev nikoli z otroki ne obiše njegovih sorodnikov, enkrat na štirinajst dni pa 21,3 %. Vsak teden obiše s svojimi otroki sorodnike 30,0 % anketirank in nikoli le 7 %.

Ocenjujemo, da se na začetku razveze pri anketirancih očitno kaže želja po življenju z otroki, ki so občasno pri njih. Ugotovljeni rezultati so lahko pokazatelj v odstotkih ravno zaradi tega. Za matere pa ocenjujemo, da v času po razvezi zakonske ali izvenzakonske zveze, verjetno tudi zaradi obremenjenosti, pogosteje obiskujejo svoje sorodnike.

Tabela 14: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Petje pesmi in igranje na instrumente.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	31	50,8	57,4	57,4
		1 x letno	1	1,6	1,9	59,3
		1 x na pol leta	2	3,3	3,7	63,0
		1 x mesečno	4	6,6	7,4	70,4
		1 x na 14 dni	8	13,1	14,8	85,2
		Vsak teden	6	9,8	11,1	96,3
		Ne vem	2	3,3	3,7	100,0
		Skupaj	54	88,5	100,0	
	Manjka	Sistem	7	11,5		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	52	36,6	39,1	39,1
		1 x letno	11	7,7	8,3	47,4
		1 x na pol leta	8	5,6	6,0	53,4
		1 x mesečno	14	9,9	10,5	63,9
		1 x na 14 dni	5	3,5	3,8	67,7
		Vsak teden	38	26,8	28,6	96,2
		Ne vem	5	3,5	3,8	100,0
		Skupaj	133	93,7	100,0	
	Manjka	Sistem	9	6,3		
	Skupaj		142	100,0		

Glasba in igranje na instrumente ni prednostno področje anketirancev, saj se nikoli ne ukvarja z otroki na tem področju kar 50,8 % vprašanih, enkrat 14-dnevno pa 13,1 % očetov; podobno velja za anketiranke, saj je takšnih, ki nikoli ne igrajo instrumentov, ali pojejo z otroki 36,6 % anketirank, vsak teden pa vseeno 26,8 %.

Ugotavljamo, da je anketirankam glasba bliže in to prenašajo tudi na svoje otroke. Glasbo izkoristijo kot skupno stičišče med igro, delom in zabavo.

Mlajši so otroci, več je petja, igranja na instrumente staršev svojim otrokom ali otrok njim, medtem ko so v fazi odraščanja glasba, igra, igranje individualnost vsakega otroka in imajo starši manj vpliva nanje.

Tabela 15: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Izdelovanje različnih predmetov.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	26	42,6	49,1	49,1
		1 x letno	6	9,8	11,3	60,4
		1 x na pol leta	3	4,9	5,7	66,0
		1 x mesečno	6	9,8	11,3	77,4
		1 x na 14 dni	9	14,8	17,0	94,3
		Vsak teden	3	4,9	5,7	100,0
		Skupaj	53	86,9	100,0	
	Manjka	Sistem	8	13,1		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	40	28,2	30,3	30,3
		1 x letno	14	9,9	10,6	40,9
		1 x na pol leta	14	9,9	10,6	51,5
		1 x mesečno	28	19,7	21,2	72,7
		1 x na 14 dni	12	8,5	9,1	81,8
		Vsak teden	22	15,5	16,7	98,5
		Ne vem	1	,7	,8	99,2
		Skupaj	132	93,0	100,0	
	Manjka	Sistem	10	7,0		
	Skupaj		142	100,0		

Kar 42,6 % anketirancev z otroki nikoli ne izdeluje različnih predmetov, vsakih štirinajst dni pa 14,8 %; nikoli 28,2 % anketirank in enkrat mesečno 19,7 %.

Za nizek delež pri očetih je vzrok v tem, da so le-ti manj časa skupaj z otroki, ker otroci večinoma živijo skupaj z materami. Gotovo pa lahko iščemo vzroke tudi v tem, da je tovrstna dejavnost bližje anketirankam kot očetom (tukaj predvsem mislimo na izdelovanje izdelkov pred raznimi prazniki in pomembnejšimi dogodki v letu).

Tabela 16: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Reševanje križank in logičnih iger.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	18	29,5	35,3	35,3
		1 x letno	6	9,8	11,8	47,1
		1 x na pol leta	7	11,5	13,7	60,8
		1 x mesečno	8	13,1	15,7	76,5
		1 x na 14 dni	8	13,1	15,7	92,2
		Vsak teden	4	6,6	7,8	100,0
		Skupaj	51	83,6	100,0	
	Manjka	Sistem	10	16,4		
Ženski	Skupaj		61	100,0		
	Velja	Nikoli	30	21,1	22,6	22,6
		1 x letno	8	5,6	6,0	28,6
		1 x na pol leta	18	12,7	13,5	42,1
		1 x mesečno	20	14,1	15,0	57,1
		1 x na 14 dni	26	18,3	19,5	76,7
		Vsak teden	27	19,0	20,3	97,0
		Ne vem	4	2,8	3,0	100,0
		Skupaj	133	93,7	100,0	
	Manjka	Sistem	9	6,3		
	Skupaj		142	100,0		

Pri anketirankah in anketirancih je rezultat podoben, saj nikoli ne rešujejo logičnih in matematičnih nalog z otroki 21,1 % le-teh ter tedensko 19 % vprašanih; pri anketirancih pa je takšnih, ki nikoli ne sedijo z otroki in rešujejo logične naloge 29,5 %, 13,1 % pa takšnih, ki to počnejo z otroki enkrat mesečno.

Čas, ki ga imajo starši za skupno preživljanje, očitno namenjajo drugim, življenjsko prednostnim področjem. Iz rezultatov ugotavljamo, da starši z otroki v okviru skupnega življenja posvečajo kar nekaj pozornosti reševanju križank in logičnih iger, čeprav smo pričakovali celo malo več.

Tabela 17: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Učenje za šolo.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	19	31,1	35,8	35,8
		1 x letno	3	4,9	5,7	41,5
		1 x na pol leta	3	4,9	5,7	47,2
		1 x mesečno	4	6,6	7,5	54,7
		1x na 14 dni	7	11,5	13,2	67,9
		Vsak teden	15	24,6	28,3	96,2
		Ne vem	2	3,3	3,8	100,0
		Skupaj	53	86,9	100,0	
Ženski	Manjka	Sistem	8	13,1		
	Skupaj		61	100,0		
	Velja	Nikoli	35	24,6	26,5	26,5
		1 x letno	6	4,2	4,5	31,1
		1 x na pol leta	10	7,0	7,6	38,6
		1 x mesečno	12	8,5	9,1	47,7
		1 x na 14 dni	15	10,6	11,4	59,1
		Vsak teden	50	35,2	37,9	97,0
		Ne vem	4	2,8	3,0	100,0
		Skupaj	132	93,0	100,0	
	Manjka	Sistem	10	7,0		
	Skupaj		142	100,0		

Anketiranci in anketiranke se očitno pogosto učijo z otroki. Vsak teden tako sedi pri zvezkih in knjigah z otroki 35,2 % mater in 24,6 % očetov; nikoli pa ne posegajo na področje učenja očetje v 31,1 % in matere v okviru 24,6 %.

Ugotavljamo, da so starši pozorni na učenje otrok. Spremljajo njihove aktivnosti v šoli, pogosto obiskujejo vse oblike sodelovanja staršev s šolo (pogovorne ure, roditeljski sestanki), seveda odvisno od časa. V takšnem primeru je zaradi obremenjenosti obeh staršev potreben dogovor, kdaj in kdo bo sodeloval s šolo.

Prisotnost staršev pri učenju otrok pa je seveda odvisna od njihove starosti. Mlajši so, več je sodelovanja; starejši so, manj je tega.

Tabela 18: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Sprehodi v naravo.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	15	24,6	29,4	29,4
		1 x letno	3	4,9	5,9	35,3
		1 x na pol leta	6	9,8	11,8	47,1
		1 x mesečno	4	6,6	7,8	54,9
		1 x na 14 dni	8	13,1	15,7	70,6
		Vsak teden	13	21,3	25,5	96,1
		Ne vem	2	3,3	3,9	100,0
		Skupaj	51	83,6	100,0	
	Manjka	Sistem	10	16,4		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	10	7,0	7,5	7,5
		1 x letno	12	8,5	9,0	16,5
		1 x na pol leta	16	11,3	12,0	28,6
		1 x mesečno	18	12,7	13,5	42,1
		1 x na 14 dni	15	10,6	11,3	53,4
		Vsak teden	57	40,1	42,9	96,2
		Ne vem	5	3,5	3,8	100,0
		Skupaj	133	93,7	100,0	
	Manjka	Sistem	9	6,3		
	Skupaj		142	100,0		

Anketiranke se veliko sprehajajo s svojimi otroki, in to kar 40,1 % vsak teden, nikoli pa le 7 %; takšnih, ki tega nikoli ne počnejo z otroki, je 24, 6 % anketirancev in vsak teden 21,3 % očetov.

Izvajanje tega načina druženja je odvisno od zaposlenosti staršev in bivanja otroka z enim od staršev. Prepričani smo, da se otroci in starši veliko družijo v tovrstnih aktivnostih, saj rekreacija, sprehodi, kolesarjenje in podobno finančno ne bremenijo staršev. Potrebno je le veliko dobre volje, prostega časa in lahko združijo potrebno s koristnim. Hkrati se družijo, pogovarjajo in razrešujejo morebitna nerešena vprašanja.

Ugotavljamo, da je tudi to področje po prenehanju zakonske ali izvenzakonske zveze povezano s tem, pri kom živi otrok in koliko časa od določenega časa preživi z enim od staršev. V kolikor je tega manj, potem ostaja manj časa tudi za te aktivnosti.

Tabela 19: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Pogovori o nasilju.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	12	19,7	23,5	23,5
		1 x letno	4	6,6	7,8	31,4
		1 x na pol leta	5	8,2	9,8	41,2
		1 x mesečno	6	9,8	11,8	52,9
		1 x na 14 dni	7	11,5	13,7	66,7
		Vsak teden	15	24,6	29,4	96,1
		Ne vem	2	3,3	3,9	100,0
		Skupaj	51	83,6	100,0	
	Manjka	Sistem	10	16,4		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	8	5,6	6,0	6,0
		1 x letno	11	7,7	8,3	14,3
		1 x na pol leta	11	7,7	8,3	22,6
		1 x mesečno	17	12,0	12,8	35,3
		1x na 14 dni	19	13,4	14,3	49,6
		Vsak teden	61	43,0	45,9	95,5
		Ne vem	5	3,5	3,8	99,2
		33,00	1	,7	,8	100,0
		Skupaj	133	93,7	100,0	
	Manjka	Sistem	9	6,3		
	Skupaj		142	100,0		

Pomembno področje, ki mu anketiranke tedensko namenajo 43 %, anketiranci pa 24,6 %; nikoli se temu ne posveča 19,7 % očetov in le 5,6 % mater.

Očetje imajo prednost pri vzgoji sinov, za matere pa je to področje še toliko bolj pomembno, je otrok moškega spola, saj je več nasilja zaznati med fanti. Področje je zelo aktualno. Dokler so otroci mlajši, se temu posveča manj, odvisno pač od težav, v katerih se morebiti znajdejo.

Prepričani smo, da se starši z otroki ne pogovarjajo o nasilju le takrat, kadar se le-to pojavi neposredno v zvezi z njimi, temveč se tej temi posvečajo tudi v okviru splošno nastalih situacij, s katerimi se v družbi srečujemo. O tem se oboji, tako otroci kot tudi starši, seznanjajo iz medijev. Nasilja pa je v družbi veliko, tako med otroki, kakor tudi nad njimi in med odraslimi. Dejavnosti z otroki v okviru pogovorov o nasilju so zelo pomembne in pogovori na to temo so zelo dobrodošli.

Tabela 20: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Dopust.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	16	26,2	32,0	32,0
		1 x letno	7	11,5	14,0	46,0
		1 x na pol leta	7	11,5	14,0	60,0
		1 x mesečno	5	8,2	10,0	70,0
		1 x na 14 dni	4	6,6	8,0	78,0
		Vsak teden	7	11,5	14,0	92,0
		Ne vem	4	6,6	8,0	100,0
		Skupaj	50	82,0	100,0	
	Manjka	Sistem	11	18,0		
	Skupaj		61	100,0		
Ženski	Velja	Nikoli	12	8,5	9,0	9,0
		1 x letno	47	33,1	35,1	44,0
		1 x na pol leta	37	26,1	27,6	71,6
		1 x mesečno	10	7,0	7,5	79,1
		1 x na 14 dni	5	3,5	3,7	82,8
		Vsak teden	16	11,3	11,9	94,8
		Ne vem	7	4,9	5,2	100,0
		Skupaj	134	94,4	100,0	
	Manjka	Sistem	8	5,6		
	Skupaj		142	100,0		

33,1 % anketirank gre s svojimi otroki enkrat letno na dopust in le 11,5 % anketirancev; nikoli ne gre z otroki na dopust 26,2 anketirancev in 8,5 % anketirank.

Ugotavljamo, da oboji, anketirani očetje in matere, najverjetneje gredo s svojimi otroki na dopust vsaj v času njihovih poletnih počitnic. Nismo pa spraševali, kam gredo na dopust in za koliko časa. Veliko razvezanih staršev in njihovih otrok najverjetneje ne gre tudi nikamor. Razlogi so lahko različni. Najverjetneje nihajo od časovne do finančne stiske obeh razvezanih partnerjev, ki se v času po razvezi zakonske in izvenzakonske zveze srečujejo z različnimi težavami (finančna sredstva, ustvarjanje novega/drugega doma, idr.).

Tabela 21: Katere dejavnosti po prenehanju zveze opravljate s svojim otrokom? Pogovori o vrednotah.

Spol			Pogostost	%	Velja %	Kumulativno %
Moški	Velja	Nikoli	9	14,8	17,6	17,6
		1 x letno	5	8,2	9,8	27,5
		1 x na pol leta	4	6,6	7,8	35,3
		1 x mesečno	6	9,8	11,8	47,1
		1 x na 14 dni	6	9,8	11,8	58,8
		Vsak teden	15	24,6	29,4	88,2
		Ne vem	6	9,8	11,8	100,0
		Skupaj	51	83,6	100,0	
Ženski	Manjka	Sistem	10	16,4		
	Skupaj		61	100,0		
	Velja	Nikoli	3	2,1	2,2	2,2
		1 x letno	6	4,2	4,4	6,6
		1 x na pol leta	16	11,3	11,8	18,4
		1 x mesečno	19	13,4	14,0	32,4
		1 x na 14 dni	8	5,6	5,9	38,2
		Vsak teden	76	53,5	55,9	94,1
		Ne vem	7	4,9	5,1	99,3
		Skupaj	136	95,8	100,0	
	Manjka	Sistem	6	4,2		
	Skupaj		142	100,0		

O vrednotah se s svojimi otroki pogovarja vsak teden 24, 6 % anketirancev in 53, 5 % anketirank; nikoli se o tem ne pogovarja 14, 8 % očetov in le 2,1 % mater.

Matere pri vzgoji otrok namenijo očitno več časa tudi temu zelo pomembnemu otrokovemu življenjskemu področju, vse pa je odvisno od starosti otrok. Mlajši so, več takšnih pogovorov potrebujejo. Na osnovi dobljenih rezultatov smo ugotovili, da tudi očetom ta tematika ni tuja.

Pri H1, kjer smo s katero smo predvidevali, da *materina vloga vključuje vrsto dejavnosti na različnih področjih otrokovega razvoja* (Za preverjanje te hipoteze smo uporabili trditve od 52 do 73 in smo želeli ugotoviti, katere dejavnosti opravljajo matere in očetje po prenehanju zakonske in izvenzakonske zveze.), je *deloma potrjena*, saj smo ugotovili, da večino dejavnosti na različnih področjih opravljajo anketirane matere, ker so bili otroci po razvezi zakonske in izvenzakonske zveze dodeljenim njim. Ugotavljamo pa tudi, da veliko dejavnosti izvajajo tudi očetje, seveda v času, ki ga preživijo skupaj s svojimi otroki (v dodeljenem oziroma dogovorjenem času bivanja otrok z očetmi).

Razprava

Raziskava je pokazala zanimive rezultate, ki smo jih glede na odnos otrok – mati načeloma tudi pričakovali. V primeru, da ostanejo matere po razvezi zakonske ali izvenzakonske zveze same, veliko čas posvečajo lastnemu otroku in njegove osebni rasti. S tem hkrati ohranjajo trdno osebno držo, saj je razveza sama po sebi zelo naporna, tako čustveno, družbeno kot tudi ekonomsko.

Starši se veliko družijo z lastnimi otroki (načeloma tudi očetje po razvezi, ko pride čas, ki ga lahko v dogovoru s Centrom za socialno delo in sodiščem ob dodelitvi otroka) na različnih področjih, ki smo jih predstavili v analizi opravljene raziskave.

Zavedamo se, da je skupno sobivanje staršev v družini v veliko dobrobit otroka, a hkrati menimo, da je v primeru nesoglasij med staršema, morebitnega nasilja in drugih oblik neprimernih medosebnih odnosov bolje, da pride do razveze. Veliko je splošnih in tudi strokovnih ugotovitev, da partnerja po razvezi zakonske ali izvenzakonske zveze v primeru ustvarjanja novega lastnega življenja v sobivanju z drugim partnerjem, veliko krat ostajata v dobrih odnosih predvsem zaradi dejstva, ker imata nekaj skupnega in to je njun otrok.

Zaključek

Za sklenitev in obstoj zakonske zveze je potrebno, da sta osebi, ki sklepata zakonsko zvezo, različnega spola, da s sklenitvijo zakonske zveze soglašata ter da svoje soglasje izjavita pred pristojnim državnim organom.

Zakonska zveza preneha z razvezo zakonske zveze, navaja e-uprava¹. Partnerska zveza preneha z razvezo partnerske zveze. V primeru neizpolnjevanja pogojev za obstoj ali veljavnosti zakonske ali partnerske zveze je možno vložiti predlog za ugotovitev neobstoja ali predlog za razveljavitev zakonske ali partnerske zveze.

Oblike razveze med partnerjema so:

- sporazumna razveza zakonske zveze,
- sporazumna razveza zakonske zveze pred notarjem,
- razveljavitev zakonske zveze in
- ugotovitev neobstoja zakonske zveze.

Veliko težav nastopi pri razvezi zakonske ali partnerske zveze v primeru dodelitve otroka enemu od staršev oz. skrbi zanj in posledično plačevanju preživnine. Starševska dolžnost preživljanja polnoletnih otrok pa je v primerjavi s preživninsko obveznostjo do mladoletnega otroka manj stroga, saj je polnoletni otrok tudi sam sposoben za delo in posebnega varstva države ne uživa več. Sodišče zato glede preživnine za vašega polnoletnega sina, ki se še redno šola, ne bo odločilo v okviru postopka za razvezo zakonske zveze, ampak bo moral sin preživnino od očeta zahtevati v samostojnem postopku, ki se bo vodil kot redni pravdni spor.

Sporov in kršenja otrokovih pravic je teh primerih zelo veliko, zato mora družba poskrbeti, da bo otrok po razvezi staršev lahko normalno živel, da bo preskrbljen in imel stike z obema staršema, saj je to tudi njuna zakonita pravica, kot je dolžnost, da skrbita za lastnega otroka.

Viri:

1. Goriup, J. (2003). *Nekateri družbeni vidiki predšolskega otroka*. V: Predšolski otrok danes: zbornik prispevkov strokovnega srečanja. Slovenske Konjice: Vrtec, 7–9.
2. Goriup, J., Danijela Lahe, M. Škrilec (2006). *Vpliv globalizacije na raznolikost zagotavljanja varnosti v različnih tipih slovenskih družin postmoderne*. VII. dnevi varstvoslovje. Bled, 287–295).
3. Haralambos, M., Holborn, M. (2001). *Sociologija: Teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.
4. Kandrič, I. 2002: *Realnost življenja po ločitvi*. V: Večer, Mi med seboj, 36.
5. Macuh, B. (2014). *Ženska – mati po prenehanju zakonske in izvenzakonske zveze*. Celje: FKPV.
6. Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina, vrednote*. Ljubljana: Educy.
7. Rener, T., Švab, A., Žakelj, T., Humer, Ž. (2006). *Analiza očetovstva ter predlogi za izboljšave družinske politike na področju usklajevanja dela in družine*. Zaključno poročilo (CRP). Ljubljana: ARRS, MDDSZ, Fakulteta za družbene vede, Center za socialno psihologijo.
8. Smart, C., Neale, B. (1999). *Family fragments?* Cambridge – Oxford, Mladen, Polity Press.
9. Ule, M., Kuhar, M. (2003). *Mladina, družina, starševstvo: Spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za socialno psihologijo.

¹ Razveza, razveljavitev in ugotovitev neobstoja zakonske ali partnerske zveze. Pridobljeno s spletne strani <https://e-uprava.gov.si/podrocja/druzina-otroci-zakonska-zveza/zakonska-zveza/razveza-razveljavitev.html>.